

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2017

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2017

Opetus- ja kulttuuriministeriön sisäisiä julkaisuja 2017:1

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Taitto: Liisa Heikkilä

ISSN-L 1799-0408
ISSN 1799-0416 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön sisäisiä julkaisuja 2017:1

Sisältö

1	<u>Johdanto</u>	4
2	<u>Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet</u>	5
3	<u>Toimialakohtainen politiikkaosa</u>	7
	3.1 Yleissivistävää koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevat linjaukset	7
	3.2 Ammatillista koulutusta koskevat linjaukset	8
	3.3 Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset	8
	3.4 Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset	9
	3.5 Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset	9
	3.6 Muut toimialakohtaiset linjaukset	10
4	<u>Resurssit</u>	13
5	<u>Riskit</u>	13
	Liite 1. Resurssikehys 2017	14
	Liite 2. Riskit vuodelle 2017	15

1 Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2017 perustuu kansliapäällikön sekä osastojen ja toimintayksiköiden kanssa käytyihin tulosneuvotteluihin, joissa on sovittu keskeiset vuoden 2017 toimintaa koskevat linjaukset. Tulossuunnitelma on käsitelty kansliapäällikön johtoryhmässä 15.12.2016.

Tulossuunnitelma sisältää resurssikehyksen vuodelle 2017.

2 Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on huolehtia tulevaisuuden osaamis- ja luovuuksiperustasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja sisäistä toimintaa koskevat yhteiset tavoitteet koskevat kaikkia osastoja ja toimintayksiköitä sekä koko hallinnon alaa. Tavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan ja hallituksen toimintasuunnitelmaan, ministeriön ja sen toimialojen strategioihin, toimintaohjelmiin tai vastaaviin suunnitelmiin. Ministeriön sisäistä toimintaa koskevat tavoitteet perustuvat ministeriön sopeuttamishjelmaan 2016-2019 sekä ministeriön toiminnan uudistamista koskevaan suunnitelmaan.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet

- Digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuudet on hyödynnetty oppimisessa ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä osallisuuden tukemisessa. Oppimisympäristöjä on modernisoitu.
- Lasten ja nuorten osallisuutta on vahvistettu koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan keinoin. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt ja koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.
- Koulutuksen ja työelämän välinen vuorovaikutus on lisääntynyt. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä on vahvistettu innovaatioiden kaupallistamiseksi.
- Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikuttavuus ovat vahvistuneet. Tutkimuksen infrastruktuurit tutkimuksen edellytyksinä on otettu huomioon.
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta on parannettu.
- Kansainvälisyys on lisääntynyt. Koulutusviennin esteet on purettu.
- Yhteiskunnan avoimuus, yhteenkuuluvuus ja luottamus ovat vahvistuneet. Vihapuheeseen ja rasismiin on puututtu ennalta ehkäisevästi ja osallisuutta edistävin toimin.
- Maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan on vahvistunut. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja työllistyminen on nopeutunut.
- Kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä on edistetty sekä eriarvoisuus on vähentynyt.
- Digitalisaatiota on hyödynnetty.

- Palveluja on kehitetty asiakaslähtöiseksi ja niitä koskeva palvelulupaus on annettu.
- Kokeilukulttuuri on otettu käyttöön.
- Johtamista ja toimeenpanoa on parannettu.
- Työhyvinvointia on parannettu ja osaamista on kehitetty.
- Toiminta on tuloksellista, taloudellista ja tehokasta ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Ministeriön sisäisen toiminnan kehittämistä koskevat tavoitteet

- Vahvistetaan ministeriön roolia tulevaisuus- ja sivistysministeriönä. Varmistetaan ministeriön kokonaisnäkemysten muodostuminen. Uudistetaan ministeriön ydintehtäviin liittyvät prosessit. Edistetään ydintoiminnoissa yhteistä valmistelua ja resurssien joustavaa käyttöä. Ministeriö arvioi nykyiset tehtävät ja tekee tehtävien priorisoinnit. Kehitetään toimintakulttuuria ja -tapoja. Parannetaan johtamiskulttuuria.
 - Muodostetaan poikkihallinnolliset yhteistyöryhmät lainsäädäntövalmistelua, rahoitusta ja ohjausta, kansainvälistä toimintaa sekä tutkimus-, arviointi- ja ennakointitoimintaa varten. Luodaan poikkihallinnollisille prosesseille yhteinen tavoitetila sekä yhteiset toimintatavat ja periaatteet. Johto ja henkilöstö sitoutuvat avoimeen ja osallistavaan valmisteluun ja toimeenpanoon. Varataan yhteiseen valmisteluun riittävät resurssit.
 - Käynnistetään ministeriön tulevaisuustyö.
 - Vahvistetaan ministeriössä yhteistä tietopohjaa, tiedon tuotantoa ja tiedon hyödyntämistä. Tieto on avoimesti käytössä koko ministeriössä. Perustetaan työryhmä analysoimaan ministeriön tietotarpeet ja tekemään esitys tietoperustan ja tiedonmuodostuksen kehittämisestä.
 - Työnjakoa ministeriön ja virastojen välillä selkiytetään.
 - Vahvistetaan henkilöstön osaamista. Osallistutaan henkilökiertoon.
 - Vahvistetaan avointa ja yhteistyöhön perustuvaa valmistelua ministeriön sisällä. Otetaan käyttöön yhteisiä toimintatapoja ja moderneja työn tekemisen välineitä digitaalisen valtioneuvoston tavoitteiden mukaisesti.
 - Ennakoidaan, jaksotetaan ja priorisoidaan valmisteltavia asioita työkuormituksen välttämiseksi ja toiminnan suunnittelun parantamiseksi.
 - Uudistetaan johtamiskulttuuria ministeriön kokonaisnäkemystä ja yhteistä valmistelua tukevaksi.
- Ministeriön toiminta sopeutetaan julkisen talouden pienentyviin resursseihin. Ministeriö jatkaa sopeuttamisohjelman toimeenpanoa. Ministeriön toimintakyky, osaaminen ja asiantuntijuus turvataan kaikissa olosuhteissa.

3 Toimialakohtainen politiikkaosa

3.1 Yleissivistävää koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen strateginen kehittäminen, ohjaus ja seuranta:

- Toteutetaan lainsäädännön uudistuksia sekä toimeenpannaan monilukutaidon kehittämisohjelma, LUMA-Suomi-toimintaohjelma sekä kielten opetuksen monipuolistamisen ja varhentamisen kehittämistoimet sekä alueelliset kokeilut. Tuetaan aikuisten perusopetuksen uudistamista ja toimeenpannaan rahoituksen uudistus. Varmistetaan hallinnonalarajat ylittävä viranomaisten yhteistyön sujuvuus, tarvittaessa lainsäädäntöä tarkentamalla. Toimeenpannaan hallituksen osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.
- Toimeenpannaan toimialan ja hallinnonalojen yhteisiä strategisia hankkeita, erityisesti sote-, maakunta- ja kuntauudistus, lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, kuntien tehtävien vähentäminen, kannustinloukkujen vähentäminen sekä toimialan turvallisuustyö.
- Edistetään digitaalisia ratkaisuja, vahvistetaan tietoperustaa, sekä tiedon avoimuutta. Otetaan käyttöön Kansallisen tunnistuspalvelun MPASSid, toimialan innovaatio- ja kehittämismalli, uudistettu varhaiskasvatuksen tietotuotanto sekä toimialan koulutuksen ja opetuksen järjestäjien järjestämis- ja ylläpitämislupien digitalisoitu tietohallintajärjestelmä. Kehitetään valtionosuus- ja avustusjärjestelmää ja rahoituksen määrittämiseksi tarvittavia tiedonkeruita. Valmistellaan lukiokoulutuksen rahoitusperusteiden uudistamista ja lukiokoulutuksen erityisen tehtävän myöntämiskriteerit ja rahoitusperusteet.
- Vahvistetaan kansallisen ja kansainvälisen tutkimusperusteisen tiedon käyttöä toimialan strategisessa kehittämisessä, ohjaamisessa ja päätöksenteon tukena. Valmistellaan eduskunnan edellyttämät selvitykset, hallinnoidaan PISA, TIMSS, PIRLS, TEA- hankkeiden koordinoitua sekä vahvistetaan toimialan muutosten seurantaa ja kehityksen analysointia sekä tutkimusyhteistyötä. Vahvistetaan lainsäädäntöhankkeiden vaikutusarviointiprosessia.
- Valmistellaan Suomen EU-puheenjohtajakautta 2019 koskevat kansalliset painopisteet ja alustava ohjelma yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osalta. Toimitaan aktiivisesti kansainvälisessä yhteistyössä (ml. pohjoismainen yhteistyö) ja esimerkiksi direktiivien valmistelussa kaikilla osaston tehtäväalueilla.

3.2 Ammatillista koulutusta koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

- Valmistellaan ammatillisen koulutuksen reformi siten, että sitä koskeva hallituksen esitys voidaan antaa helmikuussa 2017.
- Valmistellaan uudistettavan lainsäädännön edellyttämät asetukset siten, että ne voidaan antaa viimeistään vuoden 2017 lopulla.
- Toteutetaan muut reformin toimeenpanon edellyttämät valmistelutoimet (mm. järjestämislupien uudistaminen, rahoituksen toimeenpano, opiskelijavalinnat, järjestäjäjärakenteen kehittämisohjelma, järjestäjäkentän informaatio-ohjaus) siten, että uudistettavan lainsäädännön mukainen toiminta voidaan aloittaa vuoden 2018 alusta lukien.

3.3 Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet

- Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin.
 - Toimeenpannaan opettajankoulutuksen kehittämisohjelma (sis. opettajien täydennyskoulutus, opettajankoulutusfoorumien toiminta).
- Nopeutetaan siirtymistä työelämään.
 - Toteutetaan korkeakoulutuksen kehittämisohjelmaa (sis. ympärivuotinen opiskelu, oppimisympäristöjen uudistaminen, joustavat opintopolut, opiskelijavalintojen uudistaminen, tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja yhteiskäyttö).
- Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.
 - Valmistellaan korkeakoulujen pääomittamista ja vaihtoehtoisia lisärahoitusmalleja kestävän kasvun edellytyksiä tukevaan toimintaan.
 - Valmistellaan tietopohjaa korkeakoulujen vaikuttavuuden (ml. kaupallistaminen) seurantaan yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.
 - Uudistetaan työ- ja elinkeinoministeriön kanssa korkeakoulukeksintöjä koskevaa lainsäädäntöä.
 - Valmistellaan kannusteita lukuvuosimaksun maksaneiden Suomeen jäämiseksi.

Uudistetaan koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusta ja rakenteita

- Seurataan ja tuetaan sopimuskaudelle sovittuja korkeakoulujen rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisia (ml. KOTUMO -tiekartan toimenpiteet) sekä käynnistetään kansainvälisyyden edistämisen toimia yhdessä korkeakoulujen kanssa.
- Toteutetaan ammattikorkeakoululain uudistuksen arviointi.
- Jatketaan aktiivista infrastruktuuripolitiikan toteuttamista sekä toteutetaan Avoimen tieteen ja tutkimuksen (ATT) -tiekartan toimenpiteitä.
- Tarjotaan korkeakouluille ja muille tiedon tarvitsijoille aiempaa monipuolisempaa tilastotietoa (Vipunen) johtamisen ja päätöksenteon tukemiseksi (indikaattorien kehittäminen sekä tiedettä ja taloutta koskevien tietojen vahvistaminen).

- Valmistellaan sopimuskaudella 2017–2020 toteuttavat korkeakoulu- ja tiedelaitosvierailut ml. sopimuskauden välitarkastelu sekä ohjaukseen liittyvät alueseminaarit.
- Valmistellaan laadullinen työllistyminen rahoitustekijäksi korkeakoulujen rahoitusmalleihin.

3.4 Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

- Taiteellisen työn edellytyksiä parannetaan. Käynnistetään työprosessi suuntaviivojen laatimiseksi taiteenalojen rakenteellisen erillisuuden huomioon ottavalle taide- ja taiteilijapolitiikalle.
- Kulttuurin toimialan tuotannon monipuolistumista tuetaan. Kohdennetaan toimia ja rahoitusta tuote- ja palvelukehitystä, välittäjätoimintaa ja vientiä edistävään toimintaan.
- Osallisuutta ja osallistumista kulttuuriin parannetaan. Toteutetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen liittyvää kärkihanketta.
- Kulttuurin perustaa ja kulttuurin tuotannon monipuolistamisen edellytyksiä vahvistetaan toteuttamalla rahoitusjärjestelmien uudistamisprosessit (valtionavustuspolitiikka; taide- ja kulttuurilaitosten VOS-järjestelmä, ml. vapaat ryhmät).
- Kulttuurin perustaa ja jatkuvuutta vahvistetaan kehittämällä kulttuuriperintöpolitiikkaa ohjaavaa lainsäädäntöä ja ohjelmaohjausta. Valmistellaan museolain uudistamista koskevaa lainsäädäntöä ja Faron sopimuksen kansallista toimeenpanoa sekä käynnistetään esiselvitys muinaismuistolain uudistamisesta.

3.5 Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

Liikunta:

- Selkeytetään valtion roolia ja ohjauskeinoja suomalaisessa liikunta- (ja urheilu) kulttuurissa mukaan lukien avustuskäytäntöjen kehittäminen.
- Toteutetaan hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvaa Liikkuva koulu -ohjelmaa ja vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta.
- Jatketaan liikuntalain toimeenpanoa huomioiden / lähtökohtina tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja monikulttuurisuus sekä parannetaan paikallisen liikuntatoimen edellytyksiä.

Nuoriso:

- Huolehditaan uudistetun nuorisolain toimeenpanosta ottaen huomioon maakuntauudistus ja aluehallintoviraston uudistuminen, ja luodaan uuden nuorisolain mukainen nuorisoalan osaamiskeskusverkosto. Kehitetään toimialan tiedonkeruuta ja -tuotantoa sekä tiedon hyödyntämistä.
- Valmistellaan uuden nuorisolain mukainen valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma. Valmistelussa varmistetaan ohjelman vaikuttavuus opetus- ja kulttuuriministeriön toimialoilla.

- Osana kärkihanketta "Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan" syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa. Tuetaan kansalaisjärjestöjen työtä niiden toiminnan vaikuttavuuden osoittamisessa.

Opintotuki:

- Jatketaan hallitusohjelman toimeenpanoa. Annetaan valtioneuvoston asetus opintotukiasetuksen muuttamisesta. Asetuksessa säädetään tarkemmin opintotukeen oikeuttavasta enimmäisajasta yliopistojen tutkinnoissa ja ammattikorkeakoulututkinnoissa.
- Valmistellaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistuksen edellyttämät säädösmuutokset opintotukilakiin.
- Kehitetään opintotuen toimeenpanoa. Annetaan hallituksen esitys eduskunnalle opintotukilain muuttamista siten, että opintotuen toimeenpanotehtävät keskitetään Kansaneläkelaitokselle.
- Selvitetään liikennekaari uudistuksen vaikutukset koulumatkatukeen.

3.6 Muut toimialakohtaiset linjaukset

Hallintoyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

- Jatketaan valtion hankintatoimen kehittämishankkeen (HANKO-hanke) edellyttämien toimenpiteiden toteutusta opetus- ja kulttuuriministeriössä. Laaditaan suositus kehittämishankkeen mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta hallinnonalan virastoissa.
- Valmistellaan yhdessä valtioneuvoston hallintoyksikön ja muiden ministeriöiden kanssa kaikkien ministeriöiden yhteisiä, henkilöstöä koskevia linjauksia ja ohjeita muun muassa työn tekemisen muodoista, palvelussuhde-etuuksista, virkanimikkeistä ja osaamisen kehittämisestä sekä huolehditaan linjausten ja ohjeiden käyttöönotosta ministeriössä.
- Toteutetaan yhdessä talousyksikön kanssa Kiti-hankkeen toimeenpano OKM:ssä. Huolehditaan hankkeessa palvelussuhteiden siirtoon liittyvistä toimenpiteistä.
- Parannetaan Salama-järjestelmän käytettävyyttä ja tietoturvallisuutta, edistetään sen käyttöä valtionavustusprosessin ja muiden hallintoprosessien sähköistämisessä sekä varmistetaan sen ylläpidettävyyden koko elinkaaren ajan. Osallistutaan valtionavustusten digitalisointihankkeeseen ja valtioneuvoston VAHVA-hankkeeseen. Kehitetään ministeriön sisäisiä ja hallinnonalan tietohallinnon ohjausmenettelyjä.

Talousyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

- Koordinoidaan JTS- ja talousarvioesitysten valmistelua sekä hallinnonalan rahoitusjärjestelmän toimeenpanoa. Vahvistetaan prosessien koordinointia, suunnitelmallisuutta ja työnjakoa laadun ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.
- Ministeriön johdon kannanmuodostuksen ja päätöksenteon edellyttämän palvelukyvyyn varmistaminen taloutta ja rahoitusjärjestelmiä koskevissa asioissa.
- Huolehditaan sopeuttamisohjelman seurannasta.
- Varaudutaan kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävien siirtymiseen turvaamalla ministeriöön jäävien tehtävien laadukas suorittaminen.

- Parannetaan ministeriön tuottavuutta edistämällä hankintojen automaattisen tiliöinnin käyttöä.
- Valvotaan valtionosuus- ja valtionavustustoimintaa kattavasti ja laadukkaasti. Vuonna 2017 laadittavaan tarkastussuunnitelmaan perustuen pyritään valtionavustusten euromääräisestä volyymista tarkastamaan 70 %.
- Osallistutaan/koordinoidaan hallinnonalan tarkastustoimen kehittämishankkeen toteuttamiseen.

Kansainvälisen asiain sihteeristöä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

EU-yhteistyön edistäminen

- EU-yhteistyössä tavoitteena on valtioneuvoston vuosittaista EU-strategiaa tukeva, oikea-aikainen ja ratkaisukeskeinen vaikuttaminen. Pääpaino on ministeriön vuodelle 2017 vahvistetuissa EU-prioriteeteissa: osaamisen agenda, digitaaliset sisämarkkinat, tuleva tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelma sekä nuorisostrategia. Erityisissä horisontaalisissa EU-teemoissa, joita ovat valmistautuminen Suomen EU-puheenjohtajuuteen (syksy 2019), Britannian EU-ero sekä rahoituskehysneuvottelut, tavoitteena on ministeriön näkemysten tasapainoinen toteuttaminen osana Suomen EU-politiikkaa.

Unescon hallintoneuvostojäsenyys 2017-2021

- Suomi on ehdolla Unescon hallintoneuvostoon kaudeksi 2017-2021. Vaalikampanja toteutetaan yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa. Suomen näkyvyyden varmistamiseksi ehdokkuus tuodaan esiin myös kaikissa valtionhallinnon korkean tason kansainvälisissä tapaamisissa. Kampanjatapahtumia järjestetään niin Suomessa, Unescon päämajassa kuin tarvittaessa muualla. Vaalityötä kohdistetaan tuestaan epävarmimpiin maihin ja vahvistetaan jo saavutettuja tukilupauksia. Lisäksi vaalityössä hyödynnetään ministeriön hallinnonalan asiantuntijoita, alaisia virastoja ja laitoksia sekä Suomen Unesco-toimikuntaa.

Koulutusviennin edistäminen

- Uudistetaan koulutusvientä tukevat Team Finland -rakenteet yhteistyössä ulkoasiainministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Jatketaan koulutusviennin tiekartan (2016-2019) toimeenpanoa hallituskauden loppuun asti. Edistetään koulutusviennissä tarvittavaa yhteistä osaamista ja verkostoitumista kansallisesti ja kansainvälisesti. Perustetaan koulutusviennin kansallinen sparrausryhmä. Samansuuntaistetaan ministeriön, sen eri osastojen ja Opetushallituksen toimet koulutusviennin vauhdittamiseksi. Luodaan yhteisiä mittareita koulutusviennin toimialan seurantaan. Hyödynnetään Team Finland -verkoston tarjoamia mahdollisuuksia koulutusviennin, luovien alojen kaupallisen toiminnan sekä maakuvatyön edistämiseen.

Kansainvälisen toiminnan koordinaatio

- KAS vastaa kansainvälisen toiminnan yhteistyöryhmän koordinaatiosta. KAS kehittää toimintaansa siten, että se vahvistaa avointa ja yhteistä valmistelua ministeriössä.

Viestintäyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2017 ovat:

- Suunnitellaan ja toteutetaan osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeiden viestintää yhteistyössä osastojen ja muiden hankkeisiin osallistuvien ministeriöiden asiantuntijoiden ja viestijöiden kanssa. Erityisenä painopisteenä on ammatillisen koulutuksen reformin viestintä.
- Internetsivujen uudistusta jatketaan yhteistyössä tietohallinnon, osastojen ja yksiköiden kanssa. Käyttöönotto vaihe jatkuu alkuvuoteen 2017. Nuorisotakuu-sivusto siirretään samalle alustalle erillissivustoksi. Varmistetaan uuden sivuston ylläpidon sujuvuus.
- Viestintä osana Uudistuva OKM – hanketta. Viestinnän osaaminen vahvistuu ministeriössä. Valtionhallinnon uusi viestintäsuositus jalkautetaan. Viestinnän ammattilaisten tehtävissä lisääntyvät konsultointi ja sparraus.
- Suomi 100 -juhlavuoden toimet OKM:ssä.
- Viestintäyksikön henkilöstön osaamista kehitetään (sosiaalinen media, videotuotannot, infografiikka).

4 Resurssit

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot ovat vuonna 2017 yhteensä 19 522 742 euroa, josta henkilöstömenot ovat 16 522 000 euroa ja muut toimintamenot 3 000 742 euroa.

Tarkemmin resurssit käyvät ilmi liitteestä 1.

5 Riskit

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi ja seuraa säännöllisesti hallinnonalan ja ministeriön toimintaan kohdistuvia riskejä osana ministeriön johtamista. Vuoden 2017 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot on esitetty liitteessä 2.

Henkilöstöresurssit ja menot

Osasto/yksikkö	KPE	KAS	VIY	HAY	TAL	TH	YVA	AMOS	KTPO	KUPO	NUOLI	Ministeri	Yhteensä
Esitys henkilömääräksi vuodelle 2017	13	15	8	19	15	(sis. HAY)	34	22	46	43	30		245
Arvio palkkamenoista (€)													16 522 000

Muut toimintamenot

Menolaji	Määräraha												Yhteensä
Työhyvinvointi, 120 €/hlö	1 680	1 920	960	2 280	1 800		4 200	2 880	5 520	5 160	3 960		30 360
Henkilöstön kehittäminen 100 €/hlö	1 400	1 500	800	1 900	1 500		3 500	2 400	4 600	4 300	3 200		25 100
Painatuspalvelut (säädös- ym. painatukset)		7 000	3 000	1 000			35 000	30 000	16 000	4 500	3 750		100 250
Ravitsemispalvelut, 300 €/hlö	4 200	1 500	1 000	2 790	4 800	2 000	12 000	10 000	13 800	12 900	13 420		73 710
Matkustus, 1000 €/hlö	21 000	2 500	3 000	5 000	15 000	500	50 000	30 000	46 000	43 000	28 300		244 300
Voimassa oleviin sopimuksiin perustuvat					709 000	960 900	3 000			12 052	2 670		1 687 622
Muut menokohteet	141 000	12 000	191 000	236 000	58 000		52 000	20 000	24 000	98 000	7 400		839 400
Tulot						-145 384							
Muut toimintamenot	169 280	26 420	199 760	248 970	790 100	818 016	159 700	95 280	109 920	179 912	62 700	80 000	3 000 742

Liite 2. Riskit vuodelle 2017

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski-taso*	Vastuu-tahot**
Toimintaympäristön muutoksista johtuvat ilmiöt/riskit			
Globaalin ja eurooppalaisen toimintaympäristön muutos - Kansainvälisessä ja Euroopan poliittisessa sekä taloudellisessa ja teknologisessa kehityksessä tapahtuu ennakoimattomia muutoksia. Ne vaikuttavat maailmanlaajuiseen tuotannon- ja työnjakoon sekä yhteiskunnan perustoimintoihin ja -rakenteisiin. Turvallisuuspoliittisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia.	- Arvioidaan säännöllisesti toimialan kehitystä makrotason ilmiöiden näkökulmasta ja laaditaan skenaarioita mahdollisiin muutoksiin varautuen. - Arvioidaan toimialan kehitysnäkymiä ja toimintaedellytyksiä laajasta globaalista näkökulmasta. - Varmistetaan kansakunnan osaamistaso. - Huolehditaan verkostoitumisesta ja varautumiskyvystä.	16 (4 x 4)	KPE ja KAS
Toimialan ydintoiminnoissa tavoitteiden saavuttaminen epäonnistuu: - Osaamis pohja rapautuu ja tieteen taso laskee. - Kulttuurin saavutettavuus vaarantuu. - Väestö ei liiku riittävästi. - Nuorten osallisuus vähenee.	- Toteutetaan hallitusohjelmaa tavoitteiden mukaisesti. - Käytössä on toimiva, tietoon perustuva johtamis- ja ohjausjärjestelmä. - Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan, arvioidaan ja seurataan. - Varmistetaan toiminnan vaikuttavuus. - Varmistetaan että ohjauselementit kohdistuvat oikein.	20 (4 x 5)	KPE
Talouden rakennemuutos ja julkisen talouden kestävyysvaje: Ikäsidonnaisten menojen kasvu aiheuttaa paineita kaikkien muiden julkisesti rahoitettujen toimien järjestämiseen. Työllisyys ei kasva. - Ilmiöitä ja toimenpiteiden vaikutuksia ei tunneta riittävän hyvin, voidaan tehdä virheellisiä valintoja. - Toimialojen rahoitus vähenee ja palveluja ei voida tarjota.	- Päätöksenteon tietoperusta varmistetaan ja lisätään ennakointia. - Lisätään vaikuttavuuden arviointia. - Vahvistetaan lainsäädäntöprosessia. - Vaikutetaan uudistusten valmisteluun ja toimeenpanoon. Huolehditaan toimivasta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä valtioneuvoston, hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa. - Vahvistetaan uudistuksiin kannustavaa johtamista ja toimintakulttuuria. - Priorisoidaan tehtäviä.	20 (4 x 5)	KPE ja TAL
Maahanmuutto: - Turvapaikanhakijoiden määrä kasvaa. - Yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet lisääntyvät mikäli turvapaikan hakijoiden hakemusten käsittely viivästyy ja/tai turvapaikan saaneiden kuntiin sijoittaminen viivästyy. - Turvapaikan saaneiden kotouttamisessa epäonnistutaan. - Ei pystytäkään järjestämään määrällisesti tai laadullisesti riittäviä koulutus- ja kulttuuripalveluita.	- Ylläpidetään kykyä nopeaan reagointiin. - Huolehditaan hallinnonalojen välisestä yhteistyöstä ja varmistetaan kokonaisuuden hallinta. - Maahanmuuttajien asemaa koskevaa tietopohjaa vahvistetaan ja laajennetaan. - Lisätään kansalaisryhmien keskinäistä vuorovaikutusta ja vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa. - Toteutetaan toimintasuunnitelmissa sekä -ohjelmissa suunnitellut toimet (Hallituksen kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma, Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi-toimenpideohjelma sekä Merkityksellinen Suomessa -ohjelma.)	12 (3 x 4)	KPE
Maakunta- ja SOTE-uudistus: - Kuntien järjestämien palveluiden (opetus- ja kulttuuritoimi) rahoitus pohja heikkenee olennaisesti ja palvelujen tuottaminen vaarantuu. - Toteutuksessa ei oteta riittävästi huomioon ministeriön toimialan tarpeita. - Ministeriön toimialan palveluita ei pystytä tuottamaan kattavasti ja asiakaslähtöisesti.	- Ministeriön toimialojen tulee olla mukana valtionosuusuudistuksen valmistelussa. - Osallistutaan aktiivisesti muutoksen valmisteluun ja toimeenpanoon. - Ministeriön sisäinen valmistelu on toimivaa ja kokonaisuuden hallinta on varmistettu.	20 (4 x 5)	TAL
Rahoitusprosessit eivät toimi tehokkaasti, eikä niiden uudistaminen onnistu: - Valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskevat uudistukset ja kehittämistyö epäonnistuvat. - Toimialakohtaiset rahoitusuudistukset epäonnistuvat. - Tieto- tai laskentapohja pettää.	- Johtamisen keinoin varmistetaan uudistusten toimeenpano. - Varmistetaan ministeriön toimiva sisäinen valmistelu ja kokonaisuuden hallinta. - Varmistetaan yhtenäiset toimintamallit.	8 (2 x 4)	TAL ja valtionavustusryhmä

Rahapeliyhtiöiden toiminta: - Monipoliasema murtuu. - Rahapeliyhtiöiden toiminnan integraatio vie enemmän resursseja kun on suunniteltu ja rahoitusta jää jaettavaksi vähemmän. - Toimialan asema rahoituksen ohjauksessa heikentyy. - Rahapeliyhtiön tuotto laskee.	- Seurataan ja ennakoitaan yhtiön toiminnan ja tuoton kehitystä. - Varaudutaan tuoton kehitykseen. - Vaikutetaan valmisteluun.	3 (1 x 3)	HAL
Hallinnonalan ja toimialan ohjaus: - Ohjausjärjestelmät eivät pysty varmistamaan strategisten tavoitteiden saavuttamista.	- Ohjauskäytännöt arvioidaan ja kehitetään niiden strategisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.	8 (2 x 4)	Osastot
Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden heikentyminen: - Oppilaitosten ja toimialan muiden julkisten laitosten ja yleisötapahotumien turvallisuus heikentyy.	- Syrjäytymisen ehkäisy - Varmistetaan, että toimialan organisaatioilla on ajan tasalla olevat ja nopeaa reagoitua tukevat pelastussuunnitelmat. - Turvallisuusstrategia päivitetään. - Huolehditaan yhteistyöstä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kanssa.	3 (1 x 3)	HAL ja valmiusryhmä
Digitaalinen toimintaympäristö: - Kokonaisuuden hallinta ei ole riittävällä tasolla. - Panostukset eivät kohdennu oikein eivätkä tuota toivottuja tuloksia. Toimintaa ei pystytä muuttamaan. - Uudistaminen jää sektorikohtaiseksi. - Hallinnonalalla toteutetaan päällekkäisiä hankkeita.	- Hallinnonala ja sidosryhmät osallistuvat hankkeiden valmisteluun. - Hankehallinnan menetelmät ovat tehokkaita. - Rohkaistaan innovatiivisuuteen ja luovuuteen. - Rohkaistaan poikkihallinnollisiin kokeiluihin. - Priorisoidaan toimintaa siten, että kokonaisuus on hallittu.	9 (3 x 3)	HAL/TH
Valtioneuvoston ja ministeriön sisäisestä toiminnasta johtuvat riskit			
Valtioneuvoston sähköinen toimintaympäristö ja yhteiset palvelut: - Valtioneuvoston keskitetyt palvelut eivät toimi ministeriön kannalta tarkoituksenmukaisesti. - Palvelujen estohyökkäykset vaikeuttavat työn tekemistä.	- Osallistutaan täysipainoisesti valmisteluun ja tehdään aktiivisesti yhteistyötä valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kanssa palveluiden kehittämisessä.	6 (2 x 3)	HAL/TH
Ministeriön toiminta ja talous eivät ole kestäväällä pohjalla: - Ei kyetä kehittämään johtamista, prosesseja ja toimintatapoja ja osaamista niin, että toiminta uudistuu ministeriön asemaa tulevaisuus- ja sivistysministeriönä tukevaksi. - Ministeriön toiminnassa on osaamiskapeikkoja. - Ei saada aikaan riittäviä toimintamenosäästöjä.	- Varmistetaan sopeuttamisohjelman ja ministeriön toiminnan uudistamista koskevan suunnitelman määrätietoinen läpivienti, arviointi ja seuranta - Tehokkaalla johtamisella, ennakoinnilla ja arvioinnilla varmistetaan toimintakyky ja osaaminen.	16 (4 x 4)	KPE ja TAL
Hallinnonalan ja ministeriön maine- ja julkisuusriski: - Luottamus viranomaisen toimintaan vaarantuu. - Ministeriön valvonta pettää. - Resurssien rajallisuus ja säästöt aiheuttavat toimijakentän negatiivista palautetta.	- Ministeriön toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä ja puututaan väärinkäytöksiin resurssiomalla sisäistä ja ulkoista tarkastusta sekä varmistamalla itsenäisyys. - Toimintatavat ovat selkeitä ja avoimia. - Toimiva ja avoin vuoropuhelu hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa. - Arviointi ja seuranta on läpinäkyvää ja toimivaa. Seurataan varhaisia signaaleja. - Viestintä on kiinteästi mukana prosesseissa. Viestinnän toimenpiteet ajoitetaan oikein. Pyritään proaktiiviseen toimintaan. - Varmistetaan virkakunnan viestinnän osaaminen kaikessa toiminnassa.	9 (3 x 3)	TAL ja VIY

*Määrittely: riskin todennäköisyys asteikolla 1-5 ja vahingon merkittävyys asteikolla 1-5. Lasketaan näiden tulo.

**OKM:ssä asetetaan poikkihallinnolliset yhteistyöryhmät (lainsäädäntö, rahoitus ja ohjaus, kansainvälinen toiminta sekä tutkimus, arviointi- ja ennakointi) sekä alueasioiden yhteistyöryhmä alkuvuodesta 2017. Näillä ryhmillä tulee olemaan vastuuta riskien arvioinnissa ja seurannassa. Osastot arvioivat riskejä omien toimialojensa osalta. Lisäksi kansliapäällikön johtoryhmä seuraa riskikokonaisuutta säännöllisesti.